



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6  
วันที่ 6 กันยายน 2566

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4  
กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี  
The relationship of school administration using the Brahma Viharn principle 4 with the  
performance standards of teachers in schools under the Office of Secondary  
Educational Service Area, Pathum Thani

จิตรกร ไชระวิ<sup>1</sup>, พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ<sup>2</sup>

<sup>1,2</sup>สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

**บทคัดย่อ**

การวิจัยนี้เป็นแบบวิธีวิจัยเชิงปริมาณการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 2) ระดับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 ใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ เฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับ การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ( $r = 0.252$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

**คำสำคัญ:** การบริหารสถานศึกษา หลักพรหมวิหาร 4 การปฏิบัติงานของครู

**ABSTRACT**

This research was This research is a quantitative research method. The objectives of this research are 1) to study the level of administration according to Brahma Vihara 4 of



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6  
วันที่ 6 กันยายน 2566

school administrators; under the Office of Secondary Educational Service Area, Pathum Thani. 2) to study the performance level of teachers. under the Office of Secondary Educational Service Area, Pathum Thani and 3) to study the relationship between the administration according to Brahmavihara 4 principles of school administrators. with teacher performance Under the Office of Secondary Educational Service Area, Pathum Thani. The sample used in this research were teachers and educational personnel. Under the Office of Secondary Educational Service Area, 3 2 2 students were randomly stratified (stratified random sampling) and simple random sampling (simple random sampling). The scale was estimated at 5 levels with a confidence value of 0.96. Data were analyzed using statistics. research, including frequency, percentage, mean, standard deviation and the Pearson correlation coefficient (Pearson correlation Coefficient). The research findings revealed that 1 ) the level of administration according to Brahma Viharn 4 of educational institute administrators Under the Office of Secondary Educational Service Area, Pathum Thani Overall, it was at a high level. and found that all sides Educational institutions are administered by using the Brahma Viharn principle. 4 is at a high level The top 3 aspects with the highest average were the compassionate, equanimity, and kindness. 2 ) Teacher Performance Level Under the Office of Secondary Educational Service Area, Pathum Thani Overall, it was at a high level. and found that all sides Teachers' performance was at a high level. The aspect with the highest average was learning management, followed by teacher performance. and the aspect with the lowest average was the relationship with parents and community. 3 ) School administration using Brahmaviharn4 principles and teachers' performance in school Under the Office of Secondary Educational Service Area, Pathum Thani Overall, there was a correlation ( $r = 0.252$ ) with a statistical significance at the .01 level.

**Keywords:** Relationship/ Phrom Viharn 4/ Teacher performance

## บทนำ

เนื่องจากสังคมปัจจุบันนี้มีปัญหา เกิดความแตกแยก และวุ่นวายอยู่ทุกวันเป็นเพราะว่าทุกคนละเลยหลัก ศีลธรรมอันดีงามทางศาสนา และกระทำในสิ่งตรงกันข้ามคือขาดความรักขาดความเมตตา อิจฉาริษยากัน



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6  
วันที่ 6 กันยายน 2566

นิพนธ์ว่า ร้าย เบียดเบียนและรังแกกัน เห็นแก่ตัว ถืออภิสิทธิ์อำนาจบาตรใหญ่ และมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ต่างคนต่างก็ถือ ความคิดของตนเป็นใหญ่อยู่ตลอดเวลา จนก่อให้เกิดความแตกแยก สังคมจะมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีความอบอุ่นน่าอยู่ถ้าหากว่าทุกคนในสังคม หันหน้ามาสนใจและใส่ใจนำเอาหลักธรรมทางศาสนา และเรียนรู้จะ อยู่ร่วมกันอย่างสันติ เข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันให้กำลังใจซึ่ง กันและกัน และรู้จักให้อภัยกันอยู่ตลอดเวลา สังคมที่เราอยู่ปัจจุบัน จะมีความสุขน่าอยู่อย่างมาก ถ้าหากว่า สมาชิกในสังคมแต่ละคนได้นำเอาหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาใช้ภาวะผู้นำ เป็นศิลปะอย่างหนึ่งและเป็น ความสามารถส่วนตัวของบุคคลในการนำพาและจูงใจเพื่อนร่วมงานหรือ ผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนให้ทำงานด้วย ความเต็มและกระตือรือร้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และก่อให้เกิดความสุขและร่มเย็นแก่ สังคมต่อไปในการบริหารนั้นมีหลายหมวดธรรม เช่น พรหมวิหาร ธรรมหรือธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ 4 ประการหรือธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ หรือธรรมของผู้บริหาร 4 ประการ เป็นหลักธรรมเพื่อให้เกิดความรัก ความหวังดีปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขและพ้นทุกข์ แล้วแสดง ความยินดีในความก้าวหน้าของผู้อื่นและมีความ ยุติธรรมในการให้รางวัลและลงโทษ ผู้บริหารที่ใช้หลักพรหม วิหาร 4 มาเป็นแนวทางการบริหาร ย่อมเป็น ศูนย์กลางรวมใจ ร่วมงานและสามารถจัดการให้งานการปฏิบัติ หน้าที่ลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติหลายประการคือมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะมีคุณธรรมและลักษณะดีซึ่งคุณสมบัติ เหล่านี้ จะบ่งบอกถึงสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ต้องมีคุณธรรมประกอบด้วยเมตตา มีความรัก มีความปรารถนาดี ไม่ตรีจิต คิด ช่วยเหลือให้ผู้อื่นประสบแต่ประโยชน์ และ มีความสุขโดยทั่วกัน มีความกรุณา หรือความสงสาร ด้วยการคิด จะ ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความเดือดร้อน ทั้งร่างกายและจิตใจ ในภาวะที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นทุกข์ และเป็น การช่วยเหลือที่ถูกต้อง ไม่เบียดเบียนใครรวมทั้งตนเอง มีมุกตบ ความพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีอัน เป็นความคิด รู้สึก เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีความก้าวหน้ามีความสุข และมีอุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง คือการ วางใจเป็นกลางโดย พิจารณาข้อเท็จจริง เมื่อตัดสินใจในเรื่องใดแล้วควรพิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา มี เหตุผลถูกต้องและเที่ยงธรรม อันเป็นการรักษาความถูกต้องให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เพื่อผดุงไว้ ซึ่งความถูกต้อง การมองตามเป็นจริง โดยวางจิต เรียบเสมอมั่นคงเที่ยงตรงดุจตราขึง มองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดี หรือชั่วสมควรแก่เหตุที่ตนประกอบพร้อมที่ จะวินิจฉัย วางตนและปฏิบัติไปตามความเที่ยงธรรม สอดคล้องกับ นาคทรพ และธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2558) ที่พบว่า พรหม วิหาร 4 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขใน การทำงาน เป็นหลักธรรมที่จะสามารถสลายความขัดแย้งและสร้างความสามัคคี ของคนในสังคมคือหลักพรหม วิหารธรรมควรนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขความขัดแย้งเพราะหลักพรหมวิหารธรรมมีเนื้อหา ครอบคลุมทั้ง ด้านการกระทำทางกายวาจาและใจอันนำมาสู่การแก้ไขปัญหา

จากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) กล่าวว่า มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือ สำคัญของผู้ประกอบอาชีพที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ อันถือว่าเป็น เป้าหมายหลัก



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6  
วันที่ 6 กันยายน 2566

ของการประกอบอาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องศึกษาเพื่อให้ เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพให้สมกับเป็นวิชาชีพ ชั้นสูง และได้รับการยกย่องจากสังคม โดยเฉพาะครูเป็นวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับสังคม ยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางวิทยา การตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ยิ่งมากยิ่งขึ้นเท่าไรความจำเป็นต้องมี ครูเพื่อทำหน้าที่รับมือกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ยิ่งมากเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เข้าสู่วงการ วิชาชีพครูต้องมีคุณลักษณะบางอย่าง และเมื่อได้รับการฝึกฝนจนมีความรู้ความชำนาญใน วิชาชีพก็ต้องมีคุณลักษณะเพิ่มอีกหลายประการ ในกระบวนการดังกล่าวจึงมีความจำเป็น ต้องส่งเสริม และพัฒนาวิชาชีพครูให้ทันสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่ เปลี่ยนแปลงไปด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษามาตรฐานปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ให้มีประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำแนวทางการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ไปพัฒนา และปรับประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเองได้

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

### ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวนประชากร 1,942 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 322 คน โดยใช้สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งความสัมพันธ์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 กับ การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทางด้านทางการบริหารสถานศึกษา



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6  
วันที่ 6 กันยายน 2566

โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) เมตตา 2) กรุณา 3) มุทิตา และ 4) อุเบกขา และมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การปฏิบัติหน้าที่ครู 2) การจัดการเรียนรู้ และ 3) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน

### วิธีการดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ (index of item objective congruence: IOC) แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbark's Alpha Coefficient) ที่จับได้เท่ากับ 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีการให้ระดับคะแนนค่าสถิติใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ศึกษาระดับมาตรฐานปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีการให้ระดับคะแนนค่าสถิติใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation Coefficient)

### ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวม

หลักพรหมวิหาร 4	การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเมตตา ( $X_1$ )	4.37	0.66	มาก
2. ด้านกรุณา ( $X_2$ )	4.39	0.65	มาก
3. ด้านมุทิตา ( $X_3$ )	4.43	0.63	มาก
4. ด้านอุเบกขา ( $X_4$ )	4.42	0.62	มาก
รวม	4.40	0.64	มาก



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6  
วันที่ 6 กันยายน 2566

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวม มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=4.40$ , S.D.=0.64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 มากทุกด้าน โดยด้านมุกิตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}=4.43$ , S.D.=0.63) รองลงมา คือ ด้านอุเบกขา ( $\bar{X}=4.42$ , S.D.=0.62) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเมตตา ( $\bar{X}=4.37$ , S.D.=0.66)

ตอนที่ 2 ผลระดับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวม

การปฏิบัติงานของครู	ระดับการปฏิบัติงานของครู		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ( $Y_1$ )	4.46	0.58	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ ( $Y_2$ )	4.47	0.56	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ( $Y_3$ )	4.42	0.55	มาก
รวม	4.42	0.55	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวม มีการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=4.42$ , S.D.=0.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานของครูมากทุกด้าน โดยด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}=4.47$ , S.D.=0.56) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ( $\bar{X}=4.46$ , S.D.=0.58) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ( $\bar{X}=4.42$ , S.D.=0.55)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6  
วันที่ 6 กันยายน 2566

หลักพรหมวิหาร 4	การปฏิบัติงานของครู			
	ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู (Y <sub>1</sub> )	ด้านการจัดการเรียนรู้ (Y <sub>2</sub> )	ด้านความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครองและชุมชน (Y <sub>3</sub> )	การปฏิบัติงานของครู (Y <sub>4</sub> )
1. ด้านเมตตา (X <sub>1</sub> )	.324**	.261**	.205**	.263**
2. ด้านกรุณา (X <sub>2</sub> )	.266**	.282**	.213**	.244**
3. ด้านมุทิตา (X <sub>3</sub> )	.297**	.218**	.255**	.265**
4. ด้านอุเบกขา (X <sub>4</sub> )	.208**	.213**	.149**	.202**
หลักพรหมวิหาร 4 (X <sub>T</sub> )	.283**	.249**	.203**	.252**

\*\* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ( $r = 0.252$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ได้แก่ ด้านเมตตา กับการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ( $r = 0.324$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ด้านมุทิตา กับการปฏิบัติหน้าที่ครู มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ( $r = 0.297$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านอุเบกขา กับการสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ( $r = 0.149$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

### อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลัก พรหมวิหาร 4 หมายถึง หลักธรรม หรือคุณสมบัติประจำใจสำหรับครองใจคน เป็นคุณธรรมอันประเสริฐสำหรับผู้บริหารพึงมีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นหลักธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติตน ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ก่อให้เกิดศรัทธาแก่เพื่อนร่วมงานและชุมชน ตลอดจนถึงการบริหารบุคคลด้วยความเป็นธรรม ซึ่ง



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6  
วันที่ 6 กันยายน 2566

สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระครูวิจิตรสาธิต (2560) ที่ศึกษาเรื่องการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มโรงเรียนการกุศล จังหวัดสงขลา พบว่า มีการใช้หลักพรหมวิหารธรรม ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของชัยญานุช คงเมือง (2562) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับจันทิมา เมยประโคน (2562) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุระศักดิ์ พันธุระ (2559) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

### ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลจากการวิจัยคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านอุเบกขา ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการใช้วิธีการประเมินผลการของ

ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เหมาะสม เช่น ควรให้ครูประเมินและแสดงความคิดเห็น โดยมีการสะท้อนจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ผ่านมา ให้ครูประเมินผลที่ได้จากการปฏิบัติงานต่าง ๆ ว่าได้ผลตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยมีเครื่องมือที่ชัดเจนในการประเมินผลการปฏิบัติงานที่หลากหลาย



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6  
วันที่ 6 กันยายน 2566

1.2 ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ใช้สถานศึกษาเป็นสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชนให้ครูได้ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้ปกครองและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาจัดทำวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับด้านอุเบกขา เนื่องจากผลการวิเคราะห์อยู่ในอันดับน้อยสุดของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการหาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการการศึกษาคอมпаративการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา

#### เอกสารอ้างอิง

จันทิมา เมยประโคน. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหาร สถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

ชญัญญาช คงเมือง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหาร สถานศึกษากับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

สุระศักดิ์ พันธุ์ระ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.